

SPIS TREŚCI

PROBLEMY FUNKCJONOWANIA SZKOŁY

Beata Adrjan – Rodzice w szkole w osobistych teoriach nauczycieli 3

WOKÓŁ MYŚLI O WYCHOWANIU

Magdalena Malik – Szkolnictwo w odrodzonej Polsce w latach 1918-1928 na łamach „Księgi Dziesięciolecia” 9

Beata Głowińska – Obraz młodzieży w podręcznikach do nauki języka niemieckiego – przykład współczesny i sprzed 50 lat 15

EDUKACJA KULTURALNA I REGIONALNA

Zofia Olek-Redlarska, Emilia Jakubowska – O Pieśniarce, która wyśpiewała miłość do ojczyzny. Liryczne powroty 19

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Agata Wesołowska – Tworzę, więc jestem. O performatywnej edukacji i treningu kreatywności w doradztwie zawodowym oraz kształceniu akademickim 23

Angelika Kalinowska – Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i jego realizacja w dobie pandemii 28

Anna Chańko-Kraszewska, Emilia Wołyniec-Kurkowska – Projektowanie i wdrażanie szkolnych programów wychowawczo-profilaktycznych – praktyczne konteksty 37

LEKTURY STARE I NOWE

Wiesław Theiss – Janusz Korczak w warszawskim getcie 42

Streszczenia artykułów w języku angielskim i polskim są zamieszczone na stronie internetowej: www.weakapit.pl

Redakcja naukowa niniejszego numeru:

Jan A. Malinowski

CONTENT

PROBLEMS OF THE SCHOOL FUNCTIONING

Beata Adrjan – Parents at school in teachers' opinions 3

AROUND THE PEDAGOGICAL THOUGHT

Magdalena Malik – Education in Poland reborn in the years 1918-1928 in the „Book of the Decade” 9

Beata Głowińska – The image of youth present in textbooks of the German language – an example of present-day and of fifty years ago 15

CULTURAL & REGIONAL EDUCATION

Zofia Olek-Redlarska, Emilia Jakubowska – About a Songstress who sang love to her homeland. About Maria Konopnicka's life and works 19

EDUCATION AND SOCIALIZATION METHODS

Agata Wesołowska – I create; therefore, I am. On performative education and creativity training in career counselling and academic education 23

Angelika Kalinowska – The school's educational and preventive program and its implementation during the pandemic 28

Anna Chańko-Kraszewska, Emilia Wołyniec-Kurkowska – Designing and implementing school educational and preventive programs – practical contexts 37

OLD & NEW READINGS

Wiesław Theiss – Janusz Korczak in the Warsaw ghetto 42

Polish and English versions of abstracts are available here: www.weakapit.pl

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną, w której w ostatnim numerze z danego roku publikowana jest lista recenzentów (bez wskazania opiniowanych tekstów, zgodnie z procedurą określoną przez Ministerstwo Edukacji i Nauki dla czasopism objętych oceną parametryczną).

Lista recenzentów z lat poprzednich jest zamieszczona na stronie internetowej: www.weakapit.pl

WYCHOWANIE NA CO DZIEŃ Czasopismo założone w 1993 roku przez Toruńską Fundację Edukacyjną przy UMK „Copernicus”

Rada Naukowa: Andrzej Olubiński (przewodniczący), Zlatica Bakošová (Słowacja), Jaroslav Balvín (Czechy), Olga Chyžna (Ukraina), Ihor Dobriansky (Ukraina), Tomáš Dohnal (Czechy), Józef Górniewicz, Anna Hudecová (Słowacja), Helena Kalábová (Czechy), Mirosław Kowalski, Blahoslav Kraus (Czechy), Mária Machalová (Słowacja), Tatiana Matulayová (Czechy), Katia Mitowa (USA), Aleksander Nalaskowski, Małgorzata Orłowska, Krzysztof Piątek, Erich Petlák (Słowacja), Paweł Prüfer, Andrzej Radziejewicz-Winnicki, Jacek Szczepkowski, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Mykola Zymomyra (Ukraina)

Redakcja: Jan Adam Malinowski (redaktor naczelny), Tomasz Biernat, Jadwiga Jastrzęb, Anna M. Kola (redaktor językowy), Małgorzata Kowalik-Olubińska, Tomasz Kruszewski, Katarzyna Kuziak, Janina Malinowska (redaktor językowy), Ryszard Mikulski (redaktor techniczny), Karol Orłowski (redaktor statystyczny), Paweł Sobierajski, Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska (sekretarz redakcji)

PROBLEMY FUNKCJONOWANIA SZKOŁY

Beata Adrjan

Rodzice w szkole w osobistych teoriach nauczycieli

Streszczenie: Artykuł jest analizą ponad 200 wypowiedzi przyszłych i obecnych nauczycieli – słuchaczy studiów podyplomowych. W procesie badawczym wyodrębnione i porównane zostały potoczne teorie nauczycieli utożsamiających się z rolą rodzica i z rolą nauczyciela. Dostrzeżono, że utożsamiający się z rolą rodzica przedstawiają go w kontekście mocy i potencjału we wspieraniu dziecka i szkoły. Utożsamiający się z rolą rodzica przede wszystkim postrzegają rodzica, jako roszczeniowego i problemowego, zantagonizowanego z nauczycielem i zrzucającego na nauczycieli wszelkie zadania związane z wychowaniem i kształceniem dziecka. W końcowych konkluzjach stwierdzono, że teorie o rodzicach mogą dla nauczycieli być blokadą w budowaniu demokratycznych relacji między rodzicami a szkołą.

Słowa kluczowe: relacje rodziców ze szkołą, osobiste teorie nauczycieli o rodzicach

WOKÓŁ MYŚLI O WYCHOWANIU

Magdalena Malik

Szkolnictwo w odrodzonej Polsce w latach 1918-1928 na łamach Księgi Dziesięciolecia

Streszczenie: Odzyskanie przez Polskę niepodległości wyzwoliło wśród społeczeństwa uczucie radości. Z drugiej strony istniała świadomość, że trzeba odbudować prawie każdą dziedzinę życia. Jednym z obszarów wymagającym szybkich zmian była szeroko ujęta oświata. Szkolnictwo przedstawiało zróżnicowany stan organizacyjny, kształcenia i wychowania. Problemem, któremu należało poświęcić szczególną uwagę było zjawisko analfabetyzmu. Polskie władze musiały zatroszczyć się o stan lokali, wyposażenie placówek edukacyjnych oraz programy nauczania, podręczniki, a przede wszystkim o przygotowanie kadry pedagogicznej.

Działania zostały skierowane wobec najmłodszych, którzy mogli bez względu na pochodzenie środowiskowe zyskać prawo do właściwego rozwoju umysłowego i fizycznego oraz moralnego. Zmiany objęły także szkoły powszechne, które cechowały różnice jakościowe i ilościowe. Rząd wyszedł naprzeciw dzieciom, które wcześniej nie miały możliwości podjęcia nauki. W dniu 7 sierpnia 1919 r. ukazał się dekret wprowadzający obowiązek szkolny dla każdego w wieku od 7. do 14. roku życia. Akt prawny otwierał drogę nieletnim do nauki, kultury i sztuki, ale wymagał właściwego włączenia w proces kształcenia dzieci pochodzących ze środowisk zaniedbanych. Obecna szkoła średnia była zbliżona do życia codziennego i dawała stosowne przygotowanie pod względem fizycznym i sportowym oraz do funkcjonowania społecznego w organizacjach klasowych i szkolnych.

Zwrócono uwagę na dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Podjęte w tym kierunku inicjatywy lokowały Polskę wśród państw otwartych na budowę nowoczesnego systemu oświaty i wychowania oraz wpisywały pedagogikę w nowe kierunki rozwijane w Europie.

Słowa kluczowe: historia, szkoły, kształcenie, nauczyciel, odrodzenie

*

Beata Głowińska

Obraz młodzieży w podręcznikach do nauki języka niemieckiego – przykład współczesny i sprzed 50 lat

Streszczenie: W artykule przedstawiono obraz młodzieży nakreślony we współczesnym podręczniku do nauki języka niemieckiego „Infos” i omówiono go pod kątem zgodności z danymi statystycznymi dotyczącymi młodzieży oraz pod kątem zgodności z zadaniami wychowawczymi szkoły. Przedstawiono również obraz młodzieży z podręcznika „Lernt mit uns”, którego kolejne części powstały w 1974, 1976 i w 1977 roku. W tym miejscu nasuwa się pytanie - po co analizować podręcznik sprzed blisko 50 lat, skoro wiadomo, że świat był inny, młodzież była inna, a jej podręcznikowy obraz musiał służyć ideologicznemu urabianiu młodych ludzi? To co uzasadnia sięgnięcie do czasowo tak odległych materiałów, to poszukiwanie tych rysów w wizerunku młodzieży, które odnoszą się do uniwersalnych potrzeb młodych ludzi i które są aktualne również dziś.

Słowa kluczowe: wizerunek młodzieży, podręczniki, język niemiecki

EDUKACJA KULTURALNA I REGIONALNA

Zofia Olek-Redlarska, Emilia Jakubowska

O Pieśniarce, która wyśpiewała miłość do ojczyzny. Liryczne powroty

Streszczenie: Wiele krzywdzących stereotypów narosło wokół tej nietuzinkowej postaci. Dziś dla niektórych Maria Konopnicka jest synonimem nudy i archaizmu, zmorą szkolnych lektur i podręczników. Dlaczego uwielbiana w swoim czasie poetka jest obecnie nie lubiana? Maria Konopnicka, wybitna pisarka, niezrównana autorka tekstów, wychwalająca piękno swojej ojczyzny, stała się mitem. Trudno jest dziś ocieplić i „odczarować” jej postać. Bibliotekarze twierdzą, że dzieci sięgają po książki Konopnickiej, a przymus szkolny nie wydaje się być czynnikiem decydującym o ich czytaniu. Czytają głównie jej uroczne melodyjne wiersze. Myślimy, że to dorośli tworzą nieprzychylny klimat wobec poetki i przypisują dzieciom własne negatywne uczucia wobec niej.

Słowa kluczowe: poezja, liryka, biografia, teoria literatury, Suwałki, Maria Konopnicka, pieśniarka

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Agata Wesółwska

Tworzę, więc jestem. O performatywnej edukacji i treningu kreatywności w doradztwie zawodowym oraz kształceniu akademickim

Streszczenie: Autorka prezentuje kluczowe zasady dydaktyczne, a także omawia kwestię edukacji performatywnej i treningu twórczości, jakie na szerszą skalę powinny być wykorzystywane w systemie kształcenia, również na poziomie akademickim i w doradztwie zawodowym. Jako załącznik Czytelnicy znajdą autorskie narzędzie do prowadzenia warsztatów literackich (głównie poetyckich).

Słowa kluczowe: zasady edukacyjne, edukacja performatywna, trening twórczości, system doradczy

Angelika Kalinowska

Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i jego realizacja w dobie pandemii

Streszczenie: Treść artykułu dotyczy trudu i konieczności modyfikacji programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły. Opierając się na funkcjonowaniu polskiego szkolnictwa od marca 2020 do stycznia 2021 roku, autorka przedstawiła propozycje rekomendacji pedagogów szkolnych dla nauczycieli wspomagające i doskonalące działalność wychowawczo-profilaktyczną. Wskazówki te zostały opracowane na podstawie wywiadów z pedagogami szkolnymi pracującymi w szkołach podstawowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Słowa klucze: szkoła, wychowanie, profilaktyka, pandemia

*

Anna Chańko-Kraszewska, Emilia Wołyniec-Kurkowska Projektowanie i wdrażanie szkolnych programów wychowawczo-profilaktycznych – praktyczne konteksty

Streszczenie: W artykule omówione zostały kluczowe kwestie związane z problematyką projektowania i realizowania założeń wynikających z zapisów w szkolnych programach wychowawczo-profilaktycznych. Eksploracjom poddane zostały podstawowe pojęcia służące pełniejszemu zrozumieniu omawianego zagadnienia. Przypomnienie sensów wychowania z perspektywy badaczy zajmujących się tym procesem i uchodzących za prekursorów myśli pedagogicznej w Polsce pozwala na połączenie aktualnych wymagań praktyki edukacyjnej z tradycyjnym rozumieniem ich znaczeń.

Słowa kluczowe: wychowanie, granice i podmiotowość w wychowaniu, profilaktyka, szkoła

LEKTURY STARE I NOWE

Wiesław Theiss

Janusz Korczak w warszawskim getcie

(**Recenzja:** Janusz Korczak, *Pisma czasu wojny (1939 – 1942)*. Redakcja naukowa: H. Kirchner, oprac. Tekstów: B. Dziadkiewicz, geneza utworów J. Leociak, przypisy M. Ciesielska przy współpracy A. M. Czernow, Międzynarodowe Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka, Muzeum Warszawy i Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2021, ISBN 978-83-66898-41-7, ss. 696.)

*